

УДК 811.111:811.161.2'255.2:070.16:355

DOI <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2025.4.10>

**Л. К. МАЛІМОН**

*кандидат філологічних наук, доцент,  
доцент кафедри практики англійської мови,  
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна  
Електронна пошта: [malimon@vnu.edu.ua](mailto:malimon@vnu.edu.ua)  
<http://orcid.org/0000-0001-6740-0701>*

**А. Б. ПАВЛЮК**

*кандидат філологічних наук, доцент,  
доцент кафедри практики англійської мови,  
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна  
Електронна пошта: [allapavlyuk@ukr.net](mailto:allapavlyuk@ukr.net)  
<http://orcid.org/0000-0002-6037-4819>*

**С. Б. ШЕЛУДЧЕНКО**

*кандидат філологічних наук, доцент,  
доцент кафедри практики англійської мови,  
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна  
Електронна пошта: [svitlanka1207@ukr.net](mailto:svitlanka1207@ukr.net)  
<http://orcid.org/0000-0002-5998-1531>*

## **ПЕРЕКЛАД АНГЛОМОВНИХ ВІЙСЬКОВИХ НОВИННИХ ТЕКСТІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ**

У статті на матеріалі англomовних новин, що висвітлюють події сучасних військових конфліктів, та їх українських перекладів досліджено особливості перекладу англomовних військових новинних текстів українською мовою. Увагу зосереджено на специфіці та труднощах відтворення військової термінології, аббревіатур та фразеологічних одиниць, що формують основу військових новинних текстів. Складність процесу перекладу військових текстів зумовлена як специфічною лексикою та термінологією, так і культурними, політичними та соціальними аспектами, що впливає на точність відтворення та зрозумілість іншомовного матеріалу. Перекладач повинен вчасно реагувати на появу нових понять, шукати або створювати еквіваленти українською мовою, враховувати мовні норми та професійний контекст. У статті охарактеризовано труднощі, з якими стикаються перекладачі під час роботи з текстами військової тематики, зокрема у новинному форматі, оскільки у військових новинних текстах важливо забезпечити оперативність і стилістичну нейтральність повідомлення. Матеріалом дослідження слугували реальні приклади перекладу англomовних військових текстів з BBC Military Section, The War Zone, BBC Україна та Радіо Свобода. Виявлено, що тексти військових новин часто містять: емоційно забарвлену лексику, яка потребує стилістичної нейтралізації; евфемізми для приховування жорстких дій; неологізми, пов'язані з новітніми технологіями та новими видами озброєння. Встановлено, що ефективність перекладу досягається за допомогою різних стратегій, а саме: калькування, транслітерацію, описовий переклад і конкретизацію, з метою зберегти точність, природність та стилістичну узгодженість. Окреслено типові помилки, пов'язані з міжмовними розбіжностями у військовій терміносистемі. Правильний переклад має особливе значення в умовах сучасних міжнародних відносин та збройних конфліктів, зокрема в контексті війни в Україні.

**Ключові слова:** переклад, військові новинні тексти, стратегії перекладу, адаптація, калькування, пояснювальний переклад.

**Поставлення проблеми.** Сучасний світовий інформаційний простір характеризується стрімким поширенням військових новин, що зумовлено високою інтенсивністю збройних конфліктів і глобальною увагою до питань безпеки. В умовах глобалізації англomовні

військові новинні тексти посідають провідне місце серед джерел інформації, а їх переклад українською мовою набуває особливої ваги. Від точності перекладу таких матеріалів залежить не лише якість інформування громадськості, але й коректність відтворення подій,

що мають політичне та соціальне значення. Проблема полягає в тому, що англomовні військові новинні повідомлення часто містять лексичні, стилістичні та культурно зумовлені елементи, які не мають прямих відповідників в українській мові, а перекладач має не лише передавати фактичний зміст, а й інформувати швидко, точно й нейтрально.

#### **Аналіз останніх досліджень і публікацій.**

Питання перекладу спеціалізованих текстів, зокрема військової тематики, неодноразово розглядалося у працях українських і зарубіжних дослідників. Військові новинні тексти зазвичай розглядають як фахові тексти, що функціонують у межах військової сфери та слугують для передачі інформації, пов'язаної з безпекою, військовими операціями, озброєнням. Зарубіжні науковці наголошують, що військових тексти мають функціональну природу. Так, за визначенням М. Роджерс, військові тексти належать до категорії LSP (Language for Specific Purposes), і мають високий ступінь спеціалізації, що зумовлює наявність вузькогалузевої термінології, обмеженої синтаксичної варіативності та прагнення до однозначності [Rogers : 62].

Дослідники зазначають, що переклад військових текстів має низку особливостей: значну кількість аббревіатур, сталих термінів, метафоризованих найменувань, а також синтаксичних конструкцій, характерних для офіційно-інформаційного стилю. Складність полягає в тому, що англomовні військові новини часто орієнтовані на швидке сприйняття широкою аудиторією, а тому містять елементи публіцистичного впливу. Це ускладнює переклад, оскільки потрібно зберегти як змістову точність, так і стильову нейтральність.

На думку Ю. Складарова важливою рисою військової лексики є її класифікаційна чіткість, оскільки терміни групуються відповідно до роду військ, виду операцій, логістики, тощо [Складаров]. Аббревіатури та акроніми займають значне місце у лексичному складі, що дозволяє суттєво скорочувати обсяг інформації, не втрачаючи змісту повідомлення. О. Беард розглядає військові акроніми як прояв лінгвістичної економії, притаманної військовій комунікації [Beard]. Важливою рисою військовий новинних текстів є часте використання евфемізмів, наприклад: «вбивство» – «нейтралізація цілі»,

«війна» – «збройний конфлікт», «миротворча операція». Це пов'язано з політичним та пропагандистським завданням тексту – мінімізувати психологічний ефект на сприймача [Lakoff].

Серед мовних засобів варто виділяється часте використання скорочень на позначення часу для спрощення розуміння часових рамок дій: 0600 hrs, D-Day, T-minus, що на думку С. Гуменюк є частиною стандартизації комунікації в умовах бойового стресу [Гуменюк]. Для військових новинних текстів притаманне вживання пасивних конструкцій, наприклад: *“The target was neutralized by a drone strike”* («Операція була проведена силами ССО.»), що відповідає принципам офіційної нейтральності. Ще однією рисою таких текстів є використання модальних дієслів (must, should, shall, may): *“Personnel must report to the command post”* («Засоби ППО мають бути приведені у бойову готовність»). Як зазначає Н. Свен, у військових текстах модальність виконує нормативно-регулятивну функцію, яка визначає допустимі межі дії [Swan].

**Постановка завдання.** Водночас порівняно мало уваги приділено перекладу саме новинних військових текстів, де важливими є оперативність і дотримання журналістських стандартів. Це зумовлює потребу в окремому аналізі специфіки відтворення таких матеріалів українською мовою.

**Метою статті** є визначення основних принципів перекладу англomовних військових новинних текстів українською мовою, виявлення основних труднощів перекладу та способів їх подолання, що забезпечить адекватність і зрозумілість змісту для українського читача.

**Виклад основного матеріалу** дослідження. З початку повномасштабної війни в Україні у лютому 2022 року англomовні засоби комунікації почали активно висвітлювати реалії та особливості збройного конфлікту, а це, у свою чергу, призвело до появи нових термінів, які швидко ввійшли у вжиток і вимагали адекватного перекладу. Однією з ключових проблем військового перекладу є передача термінології, яка має високий ступінь спеціалізації, оскільки значна частина військових термінів англійської мови не має усталених українських відповідників або має декілька можливих варіантів перекладу. Саме тому калькування є одним із найпродуктивніших

прийомів при перекладі військових текстів, адже воно дозволяє зберегти точність і термінологічну послідовність. Однак у випадках, коли буквальний переклад не передає суті терміну, доцільним є описовий переклад або конкретизація значення. Наприклад, *peacekeeping forces* може бути перекладено як миротворчий контингент, а не буквально сили з підтримання миру, що є стилістично громіздким і менш природним для українського контексту.

Особливу складність становлять аббревіатури, поширені у військових повідомленнях. Багато з них є уніфікованими (NATO, UAV, IED, POW), проте у деяких випадках перекладачеві доводиться наводити розшифрування при першому вживанні або добирати український відповідник: UAV (unmanned aerial vehicle) – безпілотний літальний апарат, IED (improvised explosive device) – саморобний вибуховий пристрій, POW (prisoner of war) – військовополонений. Інколи для збереження оперативності тексту перекладач залишає аббревіатуру в оригіналі, якщо вона є загальновідомою для українського читача (NATO, UN, EU).

Ще один важливий аспект – відтворення фразеологічних одиниць, які часто трапляються у військових новинах. Вони можуть мати метафоричний або евфемістичний характер, наприклад: *to take out the target* – знищити ціль, *boots on the ground* – сухопутні війська, *friendly fire* – вогонь по своїх. Такі вислови не можна перекладати дослівно, адже це призведе до смислових спотворень (дружній вогонь у буквальному перекладі не відображає сутності виразу). Тому перекладач мусить враховувати контекст і прагматичну функцію вислову.

Крім лексичних особливостей, англійські військові новини мають і специфічні синтаксичні риси – короткі, чіткі речення, використання дієслів у минулому часі (*The troops advanced northwards. The airstrike was launched at dawn.*). В українських перекладах ці конструкції часто передаються через інверсію для досягнення природності звучання: *The operation was launched at dawn* – Операцію розпочали на світанку. [Radio]

Серед найпоширеніших перекладацьких стратегій можна виділити калькування, транслітерацію, адаптацію, описовий та антонімічний переклади, конкретизацію змісту.

Калькування використовують для точного відтворення термінів або усталених словосполучень: *air defense system* – система протиповітряної оборони; *missile strike* – ракетний удар. Такий підхід забезпечує збереження змістової точності та відповідність офіційно-протокольному стилю військових повідомлень. У матеріалах BBC Military Section за 2024 р. речення *“Ukrainian forces successfully employed HIMARS systems to disrupt Russian supply routes in the south.”* перекладено «Українські війська успішно застосували системи HIMARS для порушення російських логістичних маршрутів на півдні» [BBC]. Термін-акронім HIMARS (High Mobility Artillery Rocket System) не перекладається, а транслітерується, оскільки він є власною назвою типу озброєння. Дієслово *“to disrupt”* може означати «знищувати» або «порушувати», в цьому випадку застосовано контекстуальний переклад, а саме: «порушення маршрутів».

Транслітерацію застосовують переважно для власних назв, аббревіатур або найменувань зброї та техніки: Patriot, HIMARS, Abrams, Leopard, Challenger. У цьому випадку перекладач повинен враховувати вже усталені у ЗМІ варіанти написання, щоб уникнути термінологічних розбіжностей. У виданні The War Zone у 2024 році йшлося про розміщення росією гіперзвукових ракет: *“Russia’s deployment of Kinzhal hypersonic missiles raised concerns among NATO officials”* [BBC]. У перекладі «Розгортання Росією гіперзвукових ракет «Кинджал» викликало занепокоєння у представників НАТО» має місце збереження назви ракети у транслітерованому вигляді – «Кинджал», як притаманно для власних назв. Слово *“deployment”* можна перекладати «впровадження», проте у військовому контексті правильно передано як «розгортання», що відображає стратегічну військову дію.

Адаптація спрямована на пристосування змісту оригіналу до мовних та культурних норм цільової аудиторії. Наприклад, у перекладі виразу *The Pentagon reported...* доцільно використовувати формулу За повідомленням Пентагону... або Як інформують у Міністерстві оборони США..., що є більш природним для українського інформаційного контексту. У статті The War Zone використано термін

“no-fly zone”: “The coalition enforced a no-fly zone over the region” [The War]. Калькований переклад: «Коаліція запровадила зону, заборонену для польотів над регіоном». Хоча термін-калька «зона, заборонена для польотів» є зрозумілим, проте менш природним для української мови. Тому прийнятним варіантом є адаптований переклад: «Коаліція запровадила безпльотну зону над регіоном».

Описовий переклад допомагає пояснити сталий вираз або фразеологізм, який не має прямого відповідника в іншій мові. Такий спосіб сприяє точнішому відтворенню змісту, але може зменшити лаконічність повідомлення. У статті BBC Defence News йдеться: “The battalion was ordered to stand down after completing the mission” [BBC], де дослівний переклад «to stand down» «стояти вниз». Проте це фразове дієслово означає «відступити» або «припинити бойову готовність». Саме тому адекватний переклад: «Батальйону було наказано відступити після завершення місії», оскільки дослівний переклад не передає правильного значення та може спричинити непорозуміння.

Конкретизацію використовують тоді, коли англійський термін має ширше значення, ніж український еквівалент. Наприклад, «forces» може передаватися як війська, підрозділи, контингент, залежно від контексту. Термін «training» може використовуватися стосовно підготовки військових до певних операцій чи бойових дій або щодо підготовки цивільних до надання гуманітарної допомоги чи участі в миротворчих місіях.

Антонімічний переклад передбачає заміну стверджувальної конструкції на заперечну, або навпаки, з використанням антонімів для збереження змісту оригінального тексту для передачі негативної характеристики чи ситуації. У статті BBC Military Section зазначено: “The area is unsafe for civilians”, проте антонімічний переклад «Місцевість не є безпечною для цивільних» [BBC]. Використання антонімічного перекладу допомагає адаптувати висловлювання до граматичних та стилістичних норм української мови.

Комбінація різних стратегій уможливорює досягнення оптимального балансу між точністю, зрозумілістю та стилістичною природністю перекладу. Успішність перекладу визначається

тим, наскільки ефективно перекладач відтворює не лише зміст повідомлення, а й його комунікативну функцію – оперативно, точно й без ідеологічного викривлення подати інформацію українському читачеві. Використання надійних термінологічних баз даних та словників є необхідною умовою забезпечення точності перекладу. Одним з таких ресурсів є IATE (InterActive Terminology for Europe), оскільки він містить терміни, що використовуються в офіційних документах Європейського Союзу, включно з військовою термінологією. Важливим джерелом є Military Terminology Dictionary від НАТО, який пропонує визначення військових термінів та їх переклади різними мовами. Такий словник є незамінним для перекладачів, які працюють з текстами, що стосуються міжнародних військових операцій. Завдяки використанню спеціалізованих термінологічних довідників, таких як The Oxford Dictionary of Military Terms чи The Cambridge Military Dictionary, перекладачі можуть швидко знаходити відповідні терміни та отримувати точні дефініції, що сприяє кращому розумінню контексту.

Переклад військових новинних повідомлень пов’язаний із низкою специфічних труднощів, що зумовлені лексичними й стилістичними особливостями вихідного матеріалу. Серед труднощів перекладу насамперед варто виокремити термінологічну багатозначність та контекстуальну варіативність лексем, які у різних джерелах можуть мати різні переклади. Відповідно, перекладач мусить аналізувати ситуативне оточення, щоб обрати точний варіант перекладу. Військовий дискурс нерідко використовує евфемізми для пом’якшення сприйняття інформації. Такі фрази, як neutralize the target, collateral damage, surgical strike, мають на меті зменшити емоційний ефект повідомлення. Перекладач має знайти баланс між збереженням оригінального змісту та адекватною передачею значення українською мовою. Наприклад: neutralize the target – ліквідувати ціль. У цьому разі переклад не лише передає фактичний зміст, але й дотримується стилістичної нейтральності.

Англомовні військові тексти відзначаються високим рівнем компактності, широким використанням іменникових груп, наприклад: missile defense capability upgrade program. У перекладі

українською таку конструкцію доцільно трансформувати в розгорнуте речення: програма модернізації можливостей системи протиракетної оборони. Таке перетворення дозволяє уникнути перевантаження тексту та забезпечує зрозумілість для читача.

Таким чином, труднощі перекладу англomовних військових новин полягають у необхідності поєднати точність відтворення змісту вихідного тексту, відповідність термінології та дотримання норм нейтрального, об'єктивного викладу матеріалу. Ефективний переклад забезпечується лише тоді, коли перекладач володіє не лише лінгвістичною компетентністю, а й достатнім рівнем обізнаності у сфері військових комунікацій та журналістики.

**Висновки.** У результаті проведеного дослідження встановлено, що переклад англomовних військових новинних текстів українською мовою є складним і багаторівневим процесом, який поєднує лінгвістичні, когнітивні та прагматичні аспекти. Основна складність полягає у відтворенні спеціалізованої термінології, аббревіатур, фразеологізмів та синтаксичних конструкцій, характерних для військово-інформаційного стилю.

З'ясовано, що ефективний переклад військових новинних текстів передбачає застосування комплексу перекладацьких стратегій, таких як: калькування, транслітерація, описовий переклад, адаптація, конкретизація та ін. Використання відповідних підходів забезпечує баланс між точністю, доступністю та стилістичною природністю тексту. Для дотримання журналістських стандартів при перекладі важливо уникати оцінних суджень, зберігати нейтральний тон та дотримуватися об'єктивного погляду на ситуацію. Таким чином, переклад англomовних військових новин потребує не лише глибокого знання мови, а й розуміння специфіки військової сфери та інформаційного контексту. Компетентність перекладача полягає у здатності точно передати зміст, забезпечити комунікативну еквівалентність і водночас дотриматися мовних норм цільової культури.

**Перспективи подальших досліджень.** Подальші розвідки у цьому напрямі можуть бути пов'язані з дослідженням особливостей автоматизованого перекладу таких текстів, а також розробленням методичних рекомендацій для підготовки перекладачів у сфері військової журналістики.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Beard, O. T. *Language in Military Contexts: A Critical Perspective*. London: Routledge, 2011.
2. Lakoff, G. *Metaphor and War: The Metaphor System Used to Justify War in the Gulf*. *Journal of Political Psychology*, 24(2), 2003, с. 255–278.
3. Rogers, M. *Specialized Translation: Theoretical Issues, Operational Perspectives*. *Translation and Interpreting Studies*, 3(1), 2008, с. 59–79.
4. Swan, M. *Practical English Usage*. Oxford: Oxford University Press, 2005.
5. Гуменюк, С. І. *Стандартизація мовної комунікації в армії*. Львів: Видавництво ЛНУ, 2014.
6. Склярів, Ю. В. Термінологічна система військової справи в сучасному українському мовному просторі. *Мовознавство*, 3, 2010, с. 20–35.
7. BBC Defence News. *Military news updates*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.bbc.com/defence> (дата звернення: 03.04.2025).
8. BBC Україна. *Переклади військових новин*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukraine> (дата звернення: 03.04.2025).
9. The War Zone. *Latest military conflicts and operations*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.thedrive.com/the-war-zone> (дата звернення: 04.04.2025).
10. Радіо Свобода. *Військові новини та аналітика*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org> (дата звернення: 04.04.2025).

## REFERENCES

1. Beard, O. T. (2011). *Language in military contexts: A critical perspective*. London: Routledge.
2. Lakoff, G. (2003). *Metaphor and war: The metaphor system used to justify war in the Gulf*. *Political Psychology*, 24(2), 255–278.
3. Rogers, M. (2008). *Specialized translation: Theoretical issues, operational perspectives*. *Translation and Interpreting Studies*, 3(1), 59–79.
4. Swan, M. (2005). *Practical English usage*. Oxford: Oxford University Press.
5. Humeniuk, S. I. (2014). *Standardization of language communication in the army*. Lviv: Vydavnytstvo LNU.
6. Skliarov, Yu. V. (2010). *Terminologichna systema viiskovoi spravy v suchasnomu ukrainskomu movnomu prostori* [Terminological system of military affairs in modern Ukrainian language space]. *Movoznavstvo*, 3, 20–35.

7. BBC Defence News. (2025, April 3). Military news updates. Retrieved from <https://www.bbc.com/defence>
8. BBC Ukraina. (2025, April 3). Pereklady viiskovykh novyn [Translations of military news]. Retrieved from <https://www.bbc.com/ukraine>
9. The War Zone. (2025, April 4). Latest military conflicts and operations. Retrieved from <https://www.thedrive.com/the-war-zone>
10. Radio Svoboda. (2025, April 4). Viiskovi novyny ta analityka [Military news and analytics]. Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org>

---

**L. K. MALIMON**

*PhD in Philology,  
Associate Professor at the Conversational English Department,  
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine  
E-mail: malimon@vnu.edu.ua  
<http://orcid.org/0000-0001-6740-0701>*

**A. B. PAVLIUK**

*PhD in Philology,  
Associate Professor at the Conversational English Department,  
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine  
E-mail: allapavlyuk@ukr.net  
<http://orcid.org/0000-0002-6037-4819>*

**S. B. SHELUDCHENKO**

*PhD in Philology,  
Associate Professor at the Conversational English Department,  
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine  
E-mail: svitlanka1207@ukr.net  
<http://orcid.org/0000-0002-5998-1531>*

## **TRANSLATION OF ENGLISH MILITARY NEWS TEXTS INTO UKRAINIAN**

The article deals with the translation of English-language military news texts into Ukrainian. The translation of military texts is a complex process due not only to specific vocabulary and terminology, but also to cultural, political and social aspects that affect the accuracy and comprehensibility of the foreign-language material. Military news texts serve as a tool for exchanging critically important information between military structures, analytical institutions and the public through the media. It is important to take into account the dynamic nature of military vocabulary, which is constantly changing under the influence of technological progress, new types of weapons, warfare tactics and information exchange between the parties of the conflict. The translator should feel these changes subtly and respond to the emergence of new concepts, seeking or creating Ukrainian equivalents while taking into account language norms and professional context. Real examples of the translation of English-language military texts from BBC Military Section, The War Zone, BBC Ukraine and Radio Liberty have been analyzed. It has been found that military news texts often contain: emotionally colored vocabulary that requires stylistic neutralization; euphemisms that hide harsh actions; neologisms associated with the latest technologies and types of weapons. It has been found that effective translation can be achieved by applying different strategies. In some cases, literal translation is effective, in others adaptation, tracing or explanatory translation should be applied. The choice of strategy depends on the desire to maintain accuracy, naturalness and stylistic consistency, which is key to creating a high-quality and professional military translation. Proper translation is of particular importance in the conditions of modern international relations and armed conflicts, in particular in the context of the war in Ukraine.

**Key words:** translation, military news texts, translation strategies, adaptation, tracing, explanatory translation.

Дата першого надходження рукопису до видання: 27.11.2025  
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 15.12.2025  
Дата публікації: 31.12.2025